

Kırsal Turizm Faaliyetlerinin Yaşam Kalitesine Etkisi: Kavramsal Bir Değerlendirme (The Effect of Rural Tourism Activities on Quality of Life: A Conceptual Evaluation)

* Kudret GÜL^a, Yeşim YILDIZ^a

^a Balıkesir University, Vocational School, Department of Tourism and Hotel Management, Balıkesir/Turkey

^b Balıkesir University, Institute of Social Sciences, Tourism and Hotel Management, Balıkesir/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 26.02.2020

Kabul Tarihi: 11.11.2020

Anahtar Kelimeler

Kırsal turizm

Kırsal turizm faaliyetleri

Yaşam Kalitesi

Öz

Kırsal turizmin, kırsal ve doğal ortamlarda yürütülen tüm etkinliklerle bütünleşen, tarımsal faaliyetlerin ortaya çıkardığı ürünlerle ilişkili ve diğer turizm türleri ile de kolayca bütünleşebilen doğa dostu bir turizm türüdür. Bu nedenle kırsal turizm, özellikle bu faaliyetlerin yürütüldüğü kırsal alanlarda yaşayan sakinlerin yaşam kalitesini çok yönlü olarak etkilemektedir. Bu kapsamda çalışmanın amacı, alan yazına dayalı kavramsal olarak kırsal turizm faaliyetlerinin yaşam kalitesi üzerindeki etkisini belirlemektir. Kırsal turizmin yaşam kalitesi üzerindeki pozitif etkileri bulunmaktadır. Bunlar; fiziksel çevre, doğal kaynak kullanımı, toplumsal ve kişisel gelişim, güvenlik, bireysel beklentiler, hayat standartları, hayata ilişkin kaygıları, bireyin fiziksel sağlığı, psikolojik durumu, özgürlük seviyesi, sosyal ilişkileri, yaşadığı çevrenin kalitesi, ekonomik durum, kişinin yaşamın değerini bilmesi, refah duygusu, yaşamdan hoşnutluğu veya mutsuzluğu olarak sıralanabilir. Bu pozitif etkilere karşın, kırsal turizmin neden olduğu kırsal alanlardaki nüfus artışı, kalabalıklaşma, gürültü, trafik sorunları, çarpık yapılaşma, gayrimenkul spekülasyonları, rant ekonomisi ve hayat pahalılığı gibi sorunlar ise yaşam kalitesini olumsuz etkileyebilmektedir. Ayrıca, kırsal turizmin yaşam kalitesi üzerindeki gerek pozitif ve gerekse negatif etkileri, kırsal alanlardaki turizmin gelişme evrelerine göre de farklılık gösterebilmektedir.

Keywords

Rural tourism

Rural tourism activities

Quality of life

Abstract

Rural tourism is an environmentally sensitive type of tourism that affects the quality of life of the local people living in rural areas, as it includes all activities related to agricultural products produced in rural areas and rural environments. In this context, the aim of the study is to determine the impact of rural tourism activities on quality of life based on the theoretical framework. Positive effects of rural tourism on quality of life can be listed as physical environment, natural resource use, social development, personal development, security, expectations of individuals, life standards, concerns about life, physical health of the individual, psychological state, level of freedom, social relations, quality of the environment, economic situation, knowing the value of life, a person's sense of well-being, life satisfaction and unhappiness. Despite the positive effects of rural tourism on quality of life, problems such as population growth, crowding, noise, traffic problems, distorted construction, real estate speculation, rent economy and cost of living in rural areas caused by rural tourism can affect the quality of life negatively. Thus, both positive and negative impacts on the quality of life of rural tourism differ according to the development stages of tourism in rural areas.

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

* Sorumlu Yazar

E-posta: kgul@balikesir.edu.tr (K. Gül)

DOI: 10.21325/jotags.2020.685

GİRİŞ

Endüstri devrimi ile birlikte artan sanayileşme, kentleşme, betonlaşma ve kalabalıklaşma insan psikolojisi üzerinde yoğun bir baskı oluşturmaktadır. Bu baskıdan kurtulmak isteyen insanlardaki sakin ve doğal ortamlarda bulunma arzusu her geçen gün daha da artmaktadır. Bu gelişmeler dünya genelinde tatil anlayışının değişmesine, insanların daha doğa dostu ve kırsal turizmin öncelikli olduğu tatil faaliyetlerine yönelmelerine neden olmaktadır. Bu eğilime ilaveten turistlerin kırsalda yaşayanların geleneksel kültür ve yaşam biçimlerini tanımak istemeleri sonucu da kırsal bölgelerdeki turizm türleri hızla gelişmeye başlamıştır. Bu süreç kırsal kalkınmaya da ciddi katkılar sağlamaktadır. Kırsal turizm ayrıca, doğal ve sosyo-kültürel mirasın korunmasında, yöresel kalkınmaya destek vererek bölge halkının sosyal ve ekonomik açıdan yaşam kalitesinin yükselmesine katkıda bulunan bir turizm çeşididir. Bu niteliği ile sürdürülebilir turizm anlayışıyla uyumlu olan kırsal turizmin hem mikro hem de makro açıdan ülke turizmine çok önemli katkılar sağladığı açıktır. Ayrıca kırsal turizm, turizmin çeşitlendirilmesi ve dört mevsime yayılması kapsamında ve aynı zamanda, alternatif turizm türlerinin de geliştirilmesi amacıyla kırsal turizm bölgelerinin tespit edilmesi ve geliştirilmesi için de ayrı bir zorunluluktur.

Kuramsal Çerçeve

Kırsal Turizm Kavramına Kuramsal Bir Yaklaşım

Alan yazın incelendiğinde kırsal turizme ilişkin farklı tanımların yapıldığı anlaşılmaktadır. Arıkan (2006: 2) kırsal turizmi; “turistlerin, doğal ortamlarda dinlenmek ve değişik kültürlerle bir arada olmak amacıyla bir kırsal yerleşmeye gidip, orada konaklamaları ve o yöreye özgü etkinlikleri izlemeleri ya da katılmalarıyla gerçekleşen bir turizm türü” olarak tanımlamaktadır. Küçükaltan (1997) ise “insanların devamlı ikamet ettikleri yerler dışındaki kırsal yörelere ziyaretleri, buralarda tarım üreticilerinin ürettikleri mal ve hizmetleri, yörenin doğal dokusuna uygun mekanlarda talep ederek ve yörede para arttırma arzularını minimize ederek geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkilerin bütünü” olarak tanımlamaktadır. Soykan’a (1999) göre ise kırsal turizm, kırsal kültür, doğal çevre, tarım ve diğer turizm türleriyle kolayca bütünleşebilen bir turizm türüdür. Kırsal turizm bu niteliği ile hem kırsal yerleşmelerle iç içe olan hem de doğal kaynaklara dayalı olan bir turizm türü olarak değerlendirilebilir. Ukav’a (2014, s.17) göre de kırsal turizm birçok olumlu etkilerinden dolayı, turizm türlerinin alternatifi ya da tamamlayıcısı olarak gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde önemi her geçen gün daha iyi anlaşılmaktadır. Ayaz (2012, s.24-30) ise kırsal alanlarda yaşayan köylülerin, çiftçilerin, ormancılardan, balıkçıların ve madencilerin yaşamlarını sürdürmek adına giriştikleri faaliyetlere turizmin de eklenmesi ile ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan gelişmeyi, yerel bölgelerin genele, genelin yerel zenginliklere aşına olmasını, kırdan kente göçü önlemeyi, girişimciliği ve kadın istihdamını artırmayı öngördüğünü ileri sürmektedir. Dünya Turizm Örgütü’nün yaklaşımında ise kırsal turizm kavramı sadece tarımsal ve çiftlik turizmini değil, kırsal alanda yapılan tüm faaliyetleri kapsamaktadır (OECD, 1994). Kırsal turizmin ayrıca köy turizmi, yayla turizmi, tarımsal turizm, eko turizm gibi çeşitli turizm türleri ile ilişkilendirilmektedir (Emiroğlu, 2013, s.3). Kırsal turizme ilişkin yukarıdaki tanım ve yaklaşımların ortak noktaları ele alındığında, kırsal turizmin;

- . Kırsal ve doğal ortamlarda,
- . Kırsal kültür ve bu kültüre ilişkin tüm etkinliklerle bütünleşen,
- . Tarımsal faaliyetler ve bu faaliyetlerin ortaya çıkardığı ürünlerle ilişkili olan,

. Diğer turizm türleri ile de kolayca bütünleşen doğa dostu bir turizm türü olduğu anlaşılmaktadır.

Alan yazın incelendiğinde, kırsal kalkınmada kırsalda yaşayanlara ekonomik katkı sağlamanın, gelir arttırmanın ve onların yaşam standartlarını yükseltmenin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Akça'ya (2004, s.62-63) göre kırsal alanda istihdamın arttırılması, insan kaynaklarının geliştirilmesi, kırsal nüfusun gelirini arttırıcı ekonomik etkinliklerin desteklenmesi, yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, etkili örgütlenme ve her düzeyde katılımçılık önem taşımaktadır. Bu nedenle, kırsal alan kalkınmasının sadece kırsal alanda baskın ekonomik sektör olan tarım sektörünün gelişimi üzerinde yoğunlaşan politikaların üretilmesinin yanında, kırsal sanayi ve içerisinde kırsal turizmin de yer aldığı kırsal hizmet sektörlerinin geliştirilmesine yönelik politikaların üretilmesi gerekmektedir.

Kırsal turizme ilişkin alan yazın incelendiğinde, ele alınan en önemli konulardan birinin de kırsal turizmin olumlu ve olumsuz etkilerine yönelik yapılan değerlendirmeler olduğu anlaşılmaktadır. Morgül ve Oğuzhan (2006, s. 68-69) kırsal turizmin olumlu etkilerini, kırsal yörelerdeki göç hareketlerini engelleme, kent ve kırsal yöre arasındaki yaşam farklılıklarını yumuşatma, daha değişik vakit geçirme olanakları sunma, tarımsal ve turistik etkinliklerin bir arada yürütülmesi suretiyle hem o yöre hem de ülke ekonomisine katkı sağlama olarak sıralamaktadırlar. Ayrıca, kırsal turizmin kırsal yörede konaklama, yeme-içme tesislerin artması ile istihdam artışı, inşaat ve ona bağlı yan sektörler ile turistik mal ve hizmet sektörü ile kamu hizmetlerinin çoğalması, kırsal yörelerin geleneksel tatil istasyonları ile kıyıların yükünü hafifletme ve iç turizmi canlandırma işlevine de sahip olduğunu ileri sürmektedirler. Aynı yazarlar kırsal turizmin olumsuz etkilerini ise kırsal yöredeki halkın tarım sektörü dışına kaymasına neden olduğunu, plansız gelişime ve gayri menkullerde spekülatif fiyat artışlarına neden olabildiğini, rant ekonomisini tetikleyebildiğini, kırsal alanlardaki aşırı ve yoğun kullanımın ekolojik dengeyi bozabildiğini ileri sürmektedirler. Ayrıca aşırı kalabalıklaşmanın, çekicilik ve otantikliğin kaybolmasının, kırsal alana özgü gelenek ve göreneklerin kaybolması ile sonuçlanan "kültürel yozlaşmaya" da neden olabildiğini vurgulamaktadırlar.

Kırsal Turizm Faaliyetleri

Kırsal turizm, çiftlik turizmi, yeşil turizm veya yayla turizmi olmakla birlikte, doğa tatillerini ve özellikle de eko turizm, alışveriş, kayak, bisikletli ve atlı doğa gezileri, macera, rafting, spor, termal turizm, avcılık ve balıkçılık, sanat, tarih ve etnik yapıya endeksli bir turizm çeşididir (Çeken vd., 2007, s.7). Bu nitelikleri ile kırsal turizmi kavramını daha iyi anlayabilmek için onu oluşturan bileşenlerin de ortaya çıkartılması son derece önemlidir.

Kiper (2003) kırsal alanların turistlere çok yönlü etnik, coğrafi, tarihi, kültürel ve doğal çekicilik sunduğunu ifade etmektedir. Ukav (2014, s.21) ise bu olanakların; bir balıkçı köyünde balık avlama, dağ köylerinde evlerin bir bölümünün turistlere kiralanması, çiftlik evlerinde konaklama, üretilen ürünlerin, hediyelik eşyaların satışı, yöreye özgü kültürel değerlerin yaşatılması, kamp yapma, ata binme, atlı gezi, doğa yürüyüşü ve dağ bisikleti gibi olanakların sunulması biçiminde olabildiğini ileri sürmektedir.

Dünya Turizm Örgütü'ne göre kırsal alanlar, kırsal kültürel miras, kırsal yaşam ve kırsal etkinlikler kırsal turizmin en önemli bileşenleridir. Yallagöz'e (2010, s.6) göre de kırsal turizmin en önemli özelliklerinden biri günübirlik olması ya da konaklama süresinin çok kısa olmasıdır. Konaklayanlara ya da günübirlik gelenlere sunulan etkinlikler ise tarım, hayvancılık ve yerel el sanatlarını tanıtmaya, yakın çevre doğa yürüyüşleri ve kültür gezileri, piknik, sportif etkinlikler, animasyon gösterileri, çeşitli kurslar, şenlik, festival ve panayır, çocuklar ve yaşlılar için düşünülmüş etkinliklerdir.

Kırsal turizme ilişkin son yıllarda üzerinde sıklıkla tartışılan konulardan bir diğeri de kırsal turizm etkinlikleri ve sınıflandırılmasına yönelik yapılan tartışmalardır. Bir çalışmada kırsal turizm etkinliklerinin sınıflandırılmasında aşağıdaki ölçüt kullanılmıştır.

Tablo 1. Kırsal turizm etkinlikleri tür ve sınıflandırma ölçütü

Doğa Temelli Kırsal Turizm	Hobi Temelli Kırsal	Kültür Temelli Kırsal	İş/Eğitim Temelli Kırsal Turizm
Atlı Gezi	Balık Tutma	Köy Ziyaretleri	Doğal Çiftlik Ürünü Satışı
Avcılık	Kamp/Karavan	Otantik Değerlerin	Dokumacılık
Bisiklet Turları	Foto Safari	Kültür Gezileri	Dikiş/nakış
Botanik Turizmi	Mağara Turizmi	Gelenek/Göreneklere	Örgü İşleri
Çim Kayağı	Balon Turizmi	Şenlik	Seramikçilik
Dağcılık	Tarım ve Çiftlik Turizmi	Festival	Bakır İşleri
Doğa Sporları	Resim Yapma	Panayır	Demircilik
Doğa Yürüyüşleri	Koleksiyonerlik	Köy Düğünü	Ağaç İşleri
Golf Turizmi	Ören Yeri Gezisi	Halk Dansları	Cam İşleri
Kamp Yapma	Macera Tatili	Fuar	Bilimsel İnceleme
Kano/Rafting	Çiftlik Deneyimi	El Sanatları Turları	Gözlem
Kış Sporları	Tarım Deneyimi	Gurme Turları	Araştırmalar
Kuş Gözlemciliği	Şifalı Bitkiler	Müzik	Okuma Salonu
Su Altı Dalış	Güneşlenme	Yerel Üretim Teknikleri	Konferanslar
Su Sporları	Ata Binme	Kırsal Miras Çalışmaları	Eğitim Amaçlı Turlar
Yamaç Paraşütü		Kasaba Turları	
Yelken			
Yüzme			
Yayla Turizmi			
Manzara İzleme			

Kaynak: Pamukçu, H., Aydoğdu, A., Gemici, E. ve Samgar, B. (2015). "Kırsal Turizm Etkinlikleri Tür ve Sınıflandırma", Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi, 14-16 Mayıs 2015, Gümüşhane, s.526.

Tablo 1'deki sınıflandırmadan kırsal turizm etkinliklerinin doğa temelli, hobi temelli, kültür temelli ve iş/eğitim temelli olmak üzere dörde ayrıldığı görülmektedir. Bütün bu etkinliklerin kırsal turizmde yapılabilmesi, örgütlenmeyi gerekli kılmakta ve kusursuz bir organizasyonu gerektirmektedir. Kırsal turizmde turiste sunulan bütün bu etkinliklerde kırsal halkın bilinçlendirilmesi ve bu konuda eğitilmesi son derece önemlidir. Çimen ve Abacı (2012) da benzer bir yaklaşımla, kırsal turizm etkinliklerini içerik açısından spor içerikli ve merak içerikli olarak sınıflandırmaktadırlar.

Tarлак (2007, s.12) ise kırsal turizm etkinliklerini; yürümek, tırmanmak, macera için yapılan tatiller/yabanda yapılan tatiller, kanoculuk, raftçılık, kır kayağı, kar pabuçlarıyla yapılan turlar, yoğunluğu düşük iniş kayağı, dış ortamlarda kuş gözlemciliği, fotoğrafçılık gibi doğa inceleme gezileri, avlanmak, bisiklet sürmek/bisiklet turları, ata binmek, peyzaj seyretmek, kırsal miras etütleri yapmak, küçük kasaba/köy turları yapmak, kırsal ortam gerektiren dinlenme amaçlı tatiller, küçük çaplı konvansiyonlar/konferanslar, kırsal festivaller, oltayla balık tutmak ve doğal ortam gerektiren sporlar olarak sınıflandırılmaktadır. Arıkan (2006, s.35) bu etkinliklere vahşi doğa gezilerini, mağaracılık, yamaç paraşütçülüğü, çim kayağı ve gurme turlarını da ilave etmektedir.

Soykan (1999, s.72-73) ise kırsal turizm etkinliklerini; tarımsal çiftliklerde veya köylerde yapılan etkinlikler (sebze, meyve, çiçek vb. ürünlerin toplanması, hayvan besleme, hayvansal ürünleri üretme vb.), yerel el sanatlarıyla ilgili uygulamalar (dokumacılık, dikiş-nakış-örgü işleri, seramik, bakır, demir, ağaç, cam işleri vb.), sportif etkinlikler (binicilik, avcılık, balıkçılık, atıcılık, golf, trekking, yüzme, yelken, bisiklet, kürek, voleybol, futbol vb.), hobi

etkinlikleri (fotoğraf çekme, resim yapma, koleksiyon vb., milli park, doğal anıt, hayvanat bahçesi, ilginç oluşumlar vb. yerlerin ziyareti, yakın çevre turları piknik, müze ören yeri, anıt gibi tarihsel-kültürel yerleri gezme görme vb.), animasyonlar (köy düğünü, halk dansları vb., bilimsel inceleme, gözlem ve araştırmalar, yarışmalar, fuar, şenlik, özel kutlama günleri, panayır, festival, eğlence, konser vb.), kurslar (geleneksel el sanatları, yemek, spor, müzik, halk dansı, yerel üretim teknikleri, şifalı doğal bitkiler, turizm-çevre koruma, manzara seyretme, güneşlenme, çocuklar veya yaşlılar için düşünülmüş özel etkinlikler) olarak sınıflandırmaktadır.

Türkiye'nin sahip olduğu tarihi ve doğal güzellikleri ile dağ ve orman köylerinden başka birçok ova köyü de sahip olduğu tarihi ve sosyo-kültürel değerler açısından kırsal turizm için önemli bir potansiyele sahiptir. Doğu Anadolu Bölgesi'nde Palandöken Dağları, Tortum Şelalesi, Uzundere Dinlenme Vadileri, Rize Kaçkar Dağları ve Artvin ve çevresi kırsal turizm açısından çok önemlidir. İstanbul ve İzmir gibi büyük kentlerin çevresinde, Muğla ve Antalya gibi turistik illerde, Bursa ve Kastamonu gibi tarihi ve kültürel zenginliklere sahip yerleşim yerlerinin çevresinde, antik kentlerin yakınlarındaki köylerde bu yönlü kırsal turizmin geliştiği görülmektedir (Akça, 2004, s.65-70). Karadeniz Bölgesi ve kısmen de Ege ve Akdeniz Bölgelerinde yer alan yaylalar, kırsal halkın yazın hayvanları otlatma ve geçici süre için konaklama yeri olmalarının yanı sıra, bazı tarihi olayları ve değerleri hatırlatma ve yaşatma açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, sportif olta balıkçılığı, çim kayağı, yamaç paraşütü ve doğa yürüyüşleri gibi faaliyetler kırsal turizm faaliyetlerine uyarlandığı zaman, doğayla iç içe yaşamak, yeni kültür ve insanları tanımak isteyen yerli ve yabancı turistler için Türkiye önemli bir kırsal turizm merkezi olabilecektir (Turan vd. 2016, s.18-25).

Türkiye'de kırsal turizmin geliştirilebilmesi için, 2000'li yıllara gelindiğinde, çeşitli bölgelerde yürütülen projelerin hızla arttığı anlaşılmaktadır. Bu projelere, Doğu Anadolu Turizm Gelişim Projesi, Kastamonu Azdavay'da Ekoturizmin Geliştirilmesi Projesi ve Yanık Ali Konağı Restorasyon Projesi, Manisa İli Tekelioğlu Köyü Kırsal Turizm Gelişim Projesi, Küre Dağları ve Zümrüt Köyü örneği, Gökçeada örneği: Organik Yaşamı Adada Öğrenmek Projesi, İzmir ili Şirince köyü örneği, Göreme örneği, Mumcular örneği ve Beypazarı örnekleri verilebilir.

Yöntem

Çalışmanın amacı, kırsal turizm faaliyetlerinin yaşam kalitesi üzerindeki etkisini kavramsal olarak ele almaktır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi uygulanmıştır. Bu kapsamda, çalışmanın amacına yönelik konu ile ilgili alan yazın taraması gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla çalışmadaki araştırma verileri ikincil kaynaklardan elde edilmiştir. Alan yazın taraması sonucunda, ulusal ve uluslararası ölçekli konuya yönelik çalışmaların amaçları, kapsamı ve bulguları incelenerek sonuçlar ve öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

Kırsal Turizmin Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisi

Yaşam kalitesi kavramı, modern yaşamın gelişmesi ve toplumların çağdaşlaşması ile gündeme gelen ve gelişen bir kavramdır (Marans, 2007). Yaşam kalitesi en geniş anlamda gerek birey gerekse toplumsal açıdan yaşamın genel durumunu ifade etmektedir. Felsefe, sağlık, kentsel yaşam, sosyoloji vb. gibi birçok alan ile ilişkisinden dolayı, yaşam kalitesi farklı tanımlara sahiptir (Neal, Uysal & Sirgy 2007; Sapançalı, 2009). Von Kamp vd. (2003) yaşam kalitesini, çevrenin ölçülebilir mekânsal, fiziksel ve sosyal bileşenleri ve bu bileşenlerin algılanma biçimlerini bir arada ele alan ve buna göre, bireylerin algılamalarını sadece nesnel özellikleri ile değil, öznel özellikleri ile değerlendirdiği bir yaklaşımla ele almaktadırlar. Bu yaklaşımda sağlık, fiziksel çevre, doğal kaynak kullanımı,

toplumsal gelişim, kişisel gelişim ve güvenlik ile ilgili süreçlerin yaşam kalitesi üzerinde etkili olduğu varsayılmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü'ne (WHO) göre yaşam kalitesi; bireylerin, hayat içerisindeki durumlarını, ait oldukları kültürel yapı ve değerler sistemi bağlamında, algılama ve değerlendirme biçimidir. Söz konusu değerlendirme, bireylerin beklentileri, hedefleri, hayat standartları ve hayata ilişkin kaygıları ile ilişkili olarak şekillenir. Yine Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımına göre, yaşam kalitesi, bireyin fiziksel sağlığı, psikolojik durumu, özgürlük seviyesi, sosyal ilişkileri ve yaşadığı çevrenin başlıca özellikleriyle etkileşimleri gibi çok sayıdaki etkenle ilişki içerisinde şekillenen, karmaşık ve geniş bir kavramdır (WHO - QoL Group, 1999). Szalai (1980) ise yaşam kalitesini, bireyin varoluş hali, refahı ve yaşam doyumunu ile ilişkilendirmektedir. Buna karşın Marans (2007) yaşam kalitesini, objektif gerçek etmenler ile bireysel algı ve değerlendirmelere dayalı öznel etmenler ile şekillendiğini ileri sürmektedir. Campbell vd. (1976) ise yaşam kalitesini, yaşamın tamamından elde edilen deneyim sonucu ortaya çıkan ve bunun sonucunda kişinin yaşamında kendisini öznel olarak iyi hissetmesi hali olarak tanımlamaktadırlar. Veenhoven (2000)'den aktaran Kabadayı (2006) kişinin yaşam kalitesinin dört boyutlu bir yaklaşımla ele alınabileceğini vurgulamaktadır. Kabadayı'nın aktardığına göre, Verhoven'nin yaklaşımında ilk olarak yaşanabilir çevre dikkate alınmaktadır. Kişinin doğal çevresi, konut, sağlık, güvenlik, ekonomik durum gibi yaşam kalitesi bileşenleri kişinin çevresinin yaşanabilirliğini ortaya koymaktadır. İkinci olarak, kişinin yaşam kabiliyeti dikkate alınmaktadır. Yaşam kabiliyeti, kişinin fiziksel ve ruhsal durumu, bilgi ve yetenekleri gibi özellikleri içermektedir. Üçüncü olarak, kişinin yaşam yararı, iyi bir vatandaş olma durumu, sağlıklı sosyal ilişkiler gibi özellikler dikkate alınmaktadır. Dördüncü ve son olarak ise kişinin yaşamının değerini bilmesi dikkate alınmaktadır. Bu yaklaşım bir bütün olarak ele alındığında, tüm boyutlar pozitif olduğunda kişinin yaşam kalitesinin yükseldiği anlaşılmaktadır.

Liu vd. (1986) yaşam kalitesini, aynı doğal ve yapılanmış çevrede yaşayan insanların, fiziksel ve psikolojik refahının algılanan durumsal ifadesi şeklinde değerlendirirken, Shookner (1997) yaşam kalitesini, bireyin ve toplumun gelişimini etkileyen, sosyal, sağlık, ekonomik ve çevre koşulların etkileşimi olarak ele almaktadır. Konunun öncülerinden Campbell (1981) yaşam kalitesini, kişinin refah duygusu, yaşamdan hoşnutluğu ya da mutsuzluğu ile ilişkilendirmektedir. Wish'e (1986) göre ise yaşam kalitesi, çevresel ve psikolojik bileşenleri içeren bir kavramdır. Yaşam kalitesi ölçümlerinde hem öznel hem de nesnel verilerin kullanılması gerektiğini savunur.

Sonuç olarak son yıllarda dünya genelinde bireylerin, toplumların ve ulusların yaşam kalitesini belirlemeye ve arttırmaya yönelik çalışmaların hız kazandığı görülmektedir. Costanza vd.'ne (2007) göre bu yaklaşımlarda, öznel ve nesnel ölçütlerin tek bir yaşam kalitesi kavramında birleştirilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Böylece, yaşam kalitesi kavramının, kamu politikalarının gündemine daha fazla girmeye başladığı gözlenmektedir. Nitekim günümüzde ulusal ve uluslararası kuruluşlar, devlet daireleri, kamuoyu, medya ve sivil toplum kuruluşları, refah düzeyi ve yaşam kalitesi ölçütlerine daha fazla ilgi göstermektedirler. Bu noktada Kim vd.'ne (2013) göre yaşam kalitesi ölçütlerinden olan maddi, duygusal, toplum, sağlık ve güvenlik gibi çeşitli yaşam kalitesi göstergelerine odaklanma artmaktadır.

Dünya Turizm Örgütü tarafından belirlenen kırsal turizm bileşenleri dikkatlice incelendiğinde, kırsal kültürel mirasın, kırsal yaşamın ve kırsal etkinliklerin doğrudan doğruya kırsal alanda yaşayan halkın yaşam kalitesi ile ilişkili olduğu ortaya çıkmaktadır. Diğer bir deyişle, kırsal alanlarda yürütülen bu faaliyetlerin ekonomik değere dönüşmesi yerel halkın da yaşam kalitesini arttırmaktadır.

Araştırmalar, turizmin yaratmış olduğu etkilerin yaşam kalitesiyle ilişkili olduğunu ve onu etkilediğini göstermektedir. Nkemngu (2015, s.10) yaptığı çalışmada; turizmin yaratmış olduğu pozitif etkilerin, yaşam kalitesine pozitif yönde etki ettiğini tespit etmiştir. Coşar (2014, s.238) yaptığı çalışmada, turizm nedeniyle nüfus artışının ve kalabalığın beraberinde getirdiği gürültünün ve trafik sorununun, çarpık kentleşmenin ve bunun beraberinde getirdiği arsa fiyatlarındaki artışın, yaşam pahalılığının artması gibi sorunların yaşam kalitesini olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur. Kim ve Uysal'a (2002) göre turizmin gelişmesi daha az yaşam kalitesiyle sonuçlanırsa, bölge sakinleri topluluklarında turizmi destekleme konusunda isteksiz olabilir. Bu nedenle planlamacılar, rekreasyon, seyahat ve turizm programlarını geliştirirken ve pazarlarken yerel halkın bakış açılarını göz önünde bulundurmalı, sosyal saygı, gerçekleştirme, bilgi ve estetik ile ilgili daha üst düzey ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olmalıdır. Altanlar ve Enil (2016, s.382-386) Boğaziçi Bölgesi sakinlerinin turizm gelişmesinden nasıl etkilendiğini ortaya koyabilmek için yaptıkları çalışmada yaşam kalitesinin; fiziksel çevre kalitesi, sosyal çevre kalitesi, politik çevre kalitesi ve ekonomik çevre kalitesi göstergelerinden yararlanmışlardır. Çalışmanın sonucunda, Boğaziçi Bölgesi sakinlerinin turizmin gelişimine katkısının, turizmin politik çevre kalitesi, fiziksel çevre kalitesi, sosyo-kültürel çevre kalitesi üzerindeki algılanan etkilerine bağlı olduğu ortaya konulmuştur. Michalko vd. (2009, s.131) çalışmalarında turizmin, insan ihtiyaçlarının karşılanmasında yaşamsal bir role sahip olduğu ve yaşam kalitesinin yükselmesine katkıda bulunduğunu saptamışlardır. Kim ve Uysal (2002, s.217-218) turizmin çevresel, sosyo-kültürel ve ekonomik etkilerinin turizm bölgelerinde yaşayanların yaşam kalitesini nasıl etkilediğini araştıran bir "turizm etkisi modeli" geliştirmiştir. Modelde yaşam kalitesini ifade eden maddi refah, toplum refahı, duygusal refah, sağlık güvenlik refahı ve genel yaşam kalitesi olmak üzere beş boyut elde edilmiştir. Yazar çalışmada, turizm etkileri ile turizmden kaynaklanan yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin turizmin gelişme evrelerine göre farklılık gösterdiği tespit etmiştir.

Turizm sadece toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel unsurlarını değil, aynı zamanda turistlerin ve yerel halkın yaşam kalitesi hakkındaki algılarını da etkilediği ileri sürülmektedir (Andereck vd., 2007). Andereck ve Nyaupane (2011) yerel halkın yaşam alanları hakkındaki algıları ile topluluklardaki turizm etkileri arasındaki ilişkiye yönelik yaptıkları araştırmada, rekreasyon tesisleri, topluluk gururu ve farkındalığı, ekonomik güç, doğal ve kültürel koruma, toplum refahı, yaşam biçimi, suç ve madde kullanımı ve kentsel sorunlar olmak üzere turizm ile ilgili sekiz tane yaşam kalitesi etki alanı belirlemiştir. Neal, Uysal ve Sirgy (2007) ise turistlerin genel yaşam kalitesindeki seyahat deneyimlerini araştırmışlar ve turistlerin yaşam kalitesinin ve yaşam memnuniyetinin, seyahat, varış yeri ve turizm temelli etkinlikler gibi turizmle ilgili deneyimlerin memnuniyetinden etkilendiği sonucuna ulaşmışlardır.

Sonuç ve Öneriler

Kırsal turizmin, kırsal alanlarda yaşayan insanların yürüttükleri her türlü ekonomik ve kültürel faaliyetlerle ilişkili olması nedeniyle, kırsal alanlarda yaşayan sakinlerin yaşam kalitesini çok yönlü olarak etkilemektedir. Dünya Turizm Örgütü'ne göre kırsal turizmin en önemli bileşenleri; kırsal alanlar, kırsal kültürel miras, kırsal yaşam ve kırsal etkinliklerdir.

Bir yaklaşıma göre kırsal turizm etkinlikleri doğa temelli, hobi temelli, kültür temelli ve iş/egitim temelli olmak üzere dörde ayrılabilir. Çimen ve Abacı (2012) ise kırsal turizm etkinliklerini, spor içerikli ve merak içerikli olmak üzere ikiye ayırmaktadırlar. Soykan (1999, s. 72-73) ise kırsal turizm etkinliklerini; tarımsal çiftliklerde veya köylerde yapılan etkinlikler, yerel el sanatlarıyla ilgili uygulamalar, sportif etkinlikler, hobi etkinlikleri, animasyonlar ve kurslar olarak sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırmalar dikkatlice incelendiğinde, kırsal turizm etkinliklerinin

farklı bakış açılarına göre içerik, işlev ve mekân ölçütleri dikkate alınarak farklı biçimlerde sınıflandırıldığı anlaşılmaktadır.

Türkiye, sahip olduğu coğrafya, doğal güzellikler, zengin tarih ve kültürel varlıkların yanında çok sayıdaki dağ, orman, kıyı ve ova köyleri ile kırsal turizm için dünyanın en elverişli ülkelerinden biridir. Her türlü içerik ve işlevsel olarak sınıflandırılan ve alan yazına girmiş kırsal turizm etkinliği türlerinin neredeyse tamamının ülkemizde yapılabilmesi mümkündür. İşte bu nedenle, günümüzde yüzleşmek zorunda kaldığımız önemli sorunlardan biri olan köyden kente göç ile bu sorunun ortaya çıkardığı çarpık kentleşme gibi diğer sorunların çözümüne katkı sağlamak amacıyla, ülkemizdeki kırsal turizm potansiyelinin çok iyi değerlendirilmesi önerilebilir.

Alan yazında turizmin yaratmış olduğu pozitif etkilerin, yaşam kalitesinin yükselmesine katkıda bulunduğuna yönelik bazı çalışmalar bulunmaktadır (Michalko vd., 2009; Nkemngu, 2015). Kim ve Uysal (2002, s. 217-218) ise turizmin yaşam kalitesi üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik yaptığı çalışmada, turizmin yaşam kalitesi ile ilişkili maddi refah, toplum refahı, duygusal refah, sağlık güvenlik refahı ve genel yaşam kalitesi olmak üzere beş boyutta etki ettiği sonucuna ulaşmıştır.

Kırsal turizmin yaşam kalitesi üzerindeki pozitif etkileri doğal çevrenin daha iyi korunması, bireysel gelişim, toplumsal refah artışı, can ve mal güvenliğinin sağlanması, hayat standartlarının artması, hayata ilişkin kaygılarının azalması, fiziksel sağlık ve psikolojik durumun iyileşmesi olarak sıralanabilir. Ayrıca özgürlük alanlarının genişlemesi, kişi hayatının değer kazanması ve hoşnutluk duygusunun artmasında da katkılar sağlamaktadır. Kuramsal çerçevede ele alınan kırsal turizmin faaliyetlerinin etkilerine yönelik bu değerlendirmeler, kırsal turizm faaliyetlerinin hem katılımcıların hem de yerel halkın yaşam kalitesi üzerinde ekonomik, kültürel, eko sistem, çevre, sağlık ve psikoloji gibi alanlarda çok yönlü fayda sağladığını ortaya koymaktadır. Ancak kırsal turizmin yaşam kalitesi üzerindeki pozitif etkilerine karşın, kırsal turizmin neden olduğu kırsal alanlardaki nüfus artışı, kalabalıklaşma, gürültü, trafik sorunları, çarpık yapılaşma, gayrimenkul spekülasyonları, rant ekonomisi ve hayat pahalılığı gibi sorunlar da yaşam kalitesini olumsuz etkileyebilmektedir. Bu nedenle, kırsal turizmi geliştirme politikalarının hazırlanmasında paydaşların sadece olumlu etkilere değil, aynı zamanda ilerleyen yıllarda ortaya çıkabilecek negatif etkileri ve yerel halkın memnuniyetsizliğini de dikkate almaları önerilebilir.

Çalışmanın en önemli sınırlılığı, kuramsal olması ve yaşam pratiğine yönelik kırsal turizm-yaşam kalitesi ilişkilerini tam olarak ortaya koyamamasıdır. İleride yapılacak alan araştırmaları ile çalışmada öngörülen kuramsal ilişkilerin sınanması alan yazına daha fazla katkı sağlayabilecektir.

KAYNAKÇA

Akça, H. (2004). Dünyada ve Türkiye’de kırsal turizm. *Standart Dergisi*, 62-70.

Altanlar, A. & Enlil, Z., (2016). Boğaziçi Bölgesi sakinlerinin turizm desteğini ölçmeye yönelik bir araştırma. *Megaron*, 11(3), 382-397.

Andereck, K. L. & Nyaupane, G.P. (2011). Exploring the nature of tourism and quality of life perceptions among residents. *Journal of Travel Research*, 50(3), 248-260.

- Andereck, K. L., Valentine, K. M., Vogt, C. A. & Knopf, R. C. (2007). A cross-cultural analysis of tourism and quality of life perceptions. *Journal of Sustainable Tourism*, 15, 483–502.
- Arıkan, İ. (2006). *Sürdürülebilir Kırsal Turizm*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Ayaz, N. (2012). Kırsal Turizm ve Paydaşları: Belediye Başkanlarının Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara.
- Campbell, A., Converse, P.E. & Rodgers, W.L. (1976). *The Quality of American Life: Perceptions, Evaluations, and Satisfaction*. New York: Russell Sage Foundation.
- Costanza, R., Fisher, B., Ali, S., Beer, C., Bond, L., Boumans, R., Snapp, R. (2007). Quality of life: An approach integrating opportunities, human needs, and subjective well-being. *Ecological Economics*, 61, 267–276.
- Coşar, Y. (2015). Yavaş Şehir Olgusunun Kentsel Yaşam Kalitesi Üzerindeki Algılanan Etkisi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25 (2), 226-240.
- Çeken, H., Karadağ, L. & Dalgın, T. (2007). Kırsal kalkınmada yeni bir yaklaşım kırsal turizm ve Türkiye'ye yönelik teorik bir çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 1-14.
- Çimen, H & Abacı, T. Z. (2012). Tercih edilen kırsal turizm çeşitleri: Ardahan Meslek Yüksekokulu Örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2(2), 1-4.
- Kabadayı, H. (2006). Yaşam Kalitesi ve Kullanıcı Memnuniyetinin Kentsel Tasarımdaki Etkisine Çok Boyutlu Yaklaşım. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kim, K. & Uysal, M. (2002). Effects of tourism impacts upon Quality of Life of residents in the community. Presented at Community Quality of Life Conference, (November 13-16), Williamsburg, Virginia.
- Kim, K., Uysal, M. & Sirgy, M.J. (2013). How does tourism in a community impact the quality of life of community residents?. *Tourism Management*, 36, 527–540.
- Kiper, T. (2006). Safranbolu Yörüköyü Peyzaj Potansiyelinin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Kükükaltan, D. (1997). “Trakya Ekonomisi İçin Bir Bölgesel Kalkınma Modeli: Kırsal Turizm”. 7. Ulusal Bölge Bilimi Bölge Planlama Kongresi, (İzmir 20-22 Ekim), 1.Kitap, Pro-Ofset Matbaacılık, İzmir, s.212.
- Liu, B. C., Mulvey, T. & Hsieh, C. (1986). Effects of educational expenditures on regional inequality in the social quality of life. *American Journal of Economics & Sociology*, 2, 131-144.
- Marans, R. (2007). Kentsel Yaşam Kalitesinin Ölçülmesi. Çev: Handan Dülger Türkoğlu, *Mimarlık Dergisi*, 335, 14 Haziran 2013 tarihinde [http:// www.mimarlikdergisi.com](http://www.mimarlikdergisi.com), sayfasından erişilmiştir
- Michalko, G., Kiss, K., Kovács, B. & Sulyok, J. (2009). The Impact of Tourism on Subjective Quality of Life Among Hungarian Population. *Hungarian Geographical Bulletin*, 58(2), 121-136.
- Morgül, Ş. M. (2006). Trakya Bölgesinde kırsal turizm potansiyelinin değerlendirilmesine ilişkin analiz: Kırklareli örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, 1-181.

- Neal, J., Uysal, M. & Sirgy, M. (2007). The Effect of tourism services on travelers' quality of life. *Journal of Travel Research*, 46, 154-163.
- Nkemngu, P. A. A. (2015). Quality of life and tourism impacts: A community perspective. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 4(1), 1-13.
- OECD (1994). *Tourism Strategies and Rural Development*, Paris, s.7.
- Özdemir, S. (2012). Kırsal kalkınmada kırsal turizmden yararlanma olanakları: Gökçeada Örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 14 (23), 19-21.
- Pamukçu, H., Aydoğdu, A., Gemici, E. & Samgar, B. (2015). "Kırsal Turizm Etkinlikleri Tür ve Sınıflandırma", Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi, (14-16 Mayıs 2015), Gümüşhane, s.520-529.
- Shookner, M. (1997). The quality of life in Ontario. *Quality of Life Index Report Summary*, Ontario Social Development Council, Ontario, Canada.
- Soykan, F. (1999). Doğal çevre ve kırsal kültürle bütünleşen bir turizm türü: Kırsal turizm. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 10, 67-75.
- Szalai, A. (1980). "The Meaning of Comparative Research on the Quality of Life". *The Quality of Life*, A. Szalai ve F. Andrews (Ed.), Beverly Hills, California: Sage.
- Şerefoğlu, C. (2009). Kalkınmada Kırsal Turizmin Rolü- 2007- 2013 Yılları Arasında Ülkemizde Uygulanacak Olan İpard Kırsal Kalkınma Programındaki Yeri, Önemi ve Beklenen Gelişmeler, Uzmanlık Tezi, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Ankara.
- Tarлак, Ş. (2007). Mumcularda Kırsal Turizm Modeli. Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Şehir Planlama Projesi Raporu, İzmir.
- Turan, F., Dinçer, M.Z. & Dinçer, F.İ. (2016). Türkiye'de kırsal turizm alanlarında animasyon hizmetlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 7 (1), 18-25.
- Ukav, İ. (2014). Adıyaman ilinde kırsal turizm potansiyeli ve geliştirme fırsatları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(51), 15-33.
- Von-Kamp, I., Leidelmeijer, K., Marsman, G. & De-Hollander, A. (2003). Urban environmental quality and human well-being towards a conceptual framework and demarcation of concepts: A literature study. *Landscape and Urban Planning*, 6, 5-18.
- Wish, N. B. (1986). Are we really measuring the quality of life?. *American Journal of Economics & Sociology*, 45, 93-99.
- World Health Organization QoL Group. (1999). "The World Health Organization Quality of Life Assessment (WHOQOL)" Position Paper from the World Health Organization – Social Science and Medicine, 41: 1403 – 1409.
- Yallagöz, D. T. (2010). Alternatif Bir Turizm Çeşidi Olarak Kırsal Turizm: Çanakkale Bölgesi Ayvacık Yöresi Uygulaması. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.

The Effect of Rural Tourism Activities on Quality of Life: A Conceptual Evaluation

Kudret GÜL

Balıkesir University, Balıkesir Vocational School, Balıkesir/Turkey

Yeşim YILDIZ

Balıkesir University, Social Sciences Institute, Balıkesir/Turkey

Extensive Summary

The pressure on human psychology caused by industrialization, urbanization, crowding and environmental destruction increase the desire of people to be in calmer and natural environments. These developments cause a change in the holiday understanding throughout the world, and people tend to prefer more nature-friendly holiday activities where rural tourism is a priority. Increasing tourism activities in rural areas also cause multidimensional effects on the quality of life of both local people and visitors.

Considering the common points of the studies in the literature (Küçükaltan, 1997; Soykan, 1999; Arıkan, 2006; Ayaz, 2012; Emiroğlu, 2013), rural tourism can be summarized as follows;

- . Taking place in rural and natural environment,
- . Integrating with rural culture and all related activities,
- . Associated with agricultural activities and the products produced by these activities,
- . An environmentally sensitive type of tourism that easily integrates with other types of tourism.

In addition, rural tourism can be used as a tool to increase economic contribution to rural residents, income and quality of life. According to Akça (2004), increasing employment in rural areas, developing human resources and supporting economic activities improve quality of life of residents in the rural area. For this reason, it is necessary to produce policies that focus on the development of the agricultural sector, which is the dominant economic sector in rural areas, as well as rural industry and rural tourism.

Rural tourism affects the quality of life of residents living in rural areas in a multifaceted way, as it is associated with all kinds of economic and cultural activities carried out by people living in rural areas. According to WTO, the most important components of rural tourism are rural areas, rural cultural heritage, rural life and rural activities. Rural tourism affects the quality of life of residents living in rural areas in a multifaceted way. According to Pamukçu et al. (2015), rural tourism activities can be divided as nature based, hobby based, culture based and business/education based activities. On the other hand, Çimen and Abacı (2012) divide the rural tourism activities as sportive and curiosity based activities. Soykan (1999) classifies rural tourism activities as agricultural activities, applications related to local handicrafts, sports activities, hobby activities, animations and courses. These classifications show that rural tourism activities are classified in different ways according to different perspectives, content, function and location criteria.

Approaches to the effects of rural tourism activities in the literature reveal that rural tourism activities provide multi-faceted benefits such as economic, cultural, eco-system, environment, health and psychology on the quality of life of both participants and local people (Kim & Uysal, 2002; Andereck et al., 2007; Michalko et al., 2009; Andereck

& Nyaupane, 2011; Nkemngu, 2015; Altanlar & Enlil, 2016). However, despite the positive effects of rural tourism on the quality of life, problems such as population growth, crowding, noise, traffic problems, unplanned housing, real estate speculation, rent economy and cost of living can negatively affect the quality of life in rural areas caused by rural tourism (Morgül & Oğuzhan, 2006; Coşar, 2014).

Considering that the World Tourism Organization divides rural tourism components into four as rural areas, rural cultural heritage, rural life and rural activities, all activities conducted in rural tourism are directly or indirectly related to the quality of life of the people living in rural areas. Thus, the positive effects of rural tourism on quality of life can be listed as physical environment, natural resource use, social development, personal development, security, expectations of individuals, life standards, concerns about life, physical health of the individual, psychological state, level of freedom, social relations, quality of the environment, economic situation, knowing the value of life, a person's sense of well-being, life satisfaction and unhappiness. Despite the positive effects of rural tourism on quality of life, problems such as population growth, crowding, noise, traffic problems, distorted construction, real estate speculation, rent economy and cost of living in rural areas caused by rural tourism can affect the quality of life negatively. Therefore, it can be suggested that stakeholders should consider not only the positive effects, but also the negative effects in the rural tourism development policies.

The study covers the theoretical approaches. Further field researches based on positive and negative effect of rural tourism on quality of life will contribute more to the literature.